

LAKIALOITE 122/2003 vp

Laki valmisteverotuslain sekä alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle laeiksi valmisteverotuslain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverolain muuttamisesta (HE 80/2003 vp).

Vuonna 2002 Suomessa kulutettiin alkoholia 9,4 litraa asukasta kohden. Tuonnin osuus Suomessa kulutetusta alkoholista on tällä hetkellä noin viidennes eli 1,7 litraa asukasta kohden. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että ilman veroalennusta alkoholijuomien tuonti kasvaisi siten, että tuontialkoholien osuus kulutuksesta nousisi neljään litraan asukasta kohti.

Alkoholijuomien hinnan alentamisella on suora vaikutus kansanterveyteen. Alkoholin kulutus on viime vuosikymmeninä ollut koko ajan kasvussa, ja hallituksen esityksen mukaan hinnan alennus nostaisi alkoholinkulutuksen yli 11 litraan asukasta kohden vuodessa. Väestön enemmistön osalta alkoholin hinnalla ei liene suurta merkitystä alkoholin kulutukseen, koska sitä rajoittavat jo nyt muut syyt. Eniten hinnan alennus vaikuttaa niiden suurkuluttajien kulutukseen, jotka käyttävät jo nyt pääosan liikenevistä rahoistaan alkoholiin. Toinen ryhmä, jonka kulutusta alkoholin hinta merkittävästi jarruttaa, on nuoret.

Suomessa on korkeaa alkoholijuomaveroa perusteltu kansanterveydellisten syiden lisäksi väkivaltarikollisuussyillä. Tämä todetaan myös hallituksen esityksessä. Siinä todetaan, että maassamme on alkoholin suurkuluttajia tällä hetkellä noin 400 000. Hallituksen esitys alkoholiverosta lähes kaksinkertaistaisi suurkulutta-

jien määrän eli sen arvioidaan nousevan jopa 600 000:een. Alkoholiveron alennus lisäisi nautintaan ja lapsiin kohdistuvaa perheväkivaltaa sekä huostaanottoja ja syventäisi monien perheiden pahoinvointia. Alkoholin käytön seurauksena kuolee Suomessa vuosittain tällä hetkellä 3 000—3 500 ihmistä. Alkoholiveron alennuksen seurauksena arvioidaan kuolemien määrän lisääntyvän 600:lla. Hallituksen alkoholiveroalennusesitys on näiden esimerkkien valossa katsottuna sosiaali- ja terveystaloudellisesti täysin kestävä.

Erityisen ongelmallinen on väkevien alkoholijuomien alkoholiveron alentaminen 44 prosentilla. Hallitus on tällä esityksellä tekemässä Suomessa uudestaan viinamaata. Viime vuosikymmenten aikana ovat miedot alkoholijuomat kasvattaneet yhä enemmän suosiotaan. 1990-luvun lamavuosina kasvatti keskiolut suosiotaan, ja samaan aikaan A-oluen kulutus romahti. 1990-luvun puolivälin jälkeen ovat oluen kulutuksen rinnalle nousseet miedot viinit ja siideri. Sen sijaan väkevien alkoholijuomien eli ns. viinojen kulutus on 1980-luvulta asti ollut koko ajan laskussa. Nyt päädytään tilanteeseen, jossa alkoholin hinta on alin viinassa, kun aiemmin hintapolitiikalla pyrittiin suosimaan mietoja alkoholijuomia.

Hallitus perustelee viinan hinnan voimakasta alentamista sillä, että sen osalta tuonti ulkomailta on kannattavinta ja helpointa. Todennäköisesti viinan hinnan alentaminen sopeutumisjakson jälkeen johtaa siihen, että viinaa tuodaan turisti-

tuomisina enemmän kuin sitä tuotaisiin ilman viinanjuontia suosivaa hintamuutosta. Tämä johtuu siitä, että hintaero esimerkiksi Viroon jää yhä niin suureksi, että ne kotitaloudet, joissa alkoholi kulutetaan lähinnä viinana, tuovat joka tapauksessa täyden lastin. Kun viinaa ensisijaisena alkoholijuomanaan käyttävien määrä kasvaa, kasvaa myös tuliaisviinoja tuovien osuus.

Lakialoitteessa ehdotetaan alkoholiveron määrätymisperusteita muutettavaksi siten, että väkevien alkoholijuomien veroa ei nykyisestä muutettaisi. Muiden juomien osalta ehdotus vastaa hallituksen esitystä.

Aloitteessa esitetään myös lakiin lisättäväksi uusi 9 a §, jonka mukaan ravintoloille annettaisiin veronpalautus niiden myymästä miedosta alkoholista. Viiniin sisältyvän alkoholiveron ravintolat saisivat takaisin kokonaan ja olutveron siltä osin kuin vero ylittää EU:n miniverotason (1,87 senttiä senttilitralla etyylialkoholia). Esityksen tavoitteena on ohjata kulutusta miedompiin alkoholijuomiin valvotuissa oloissa ja edistää palvelualojen työllisyyttä. Tarkoituksena on myös torjua harmaata taloutta sekä vähentää houkutusta käyttää tarjoilussa turistituomisina tuotuja juomia. Ravintoloissa myytävien mietojen alkoholijuomien tukeminen veronpalautuksella ohjaisi kotitalouksien parantunutta ostovoimaa kotimaiseen kulutukseen. Tämä parantaisi alkoholisidonnaisten elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja Suomen kansantaloutta paremmin kuin hallituksen esittämä yleinen alkoholi-veron alennus.

Hallitus esittää, että matkustajatuonnin alkoholijuomia koskevat rajoitukset poistettaisiin ja ryhdyttäisiin samalla noudattamaan sisämarkki-

noiden yleisiä säännöksiä siitä, että yksityishenkilö saa hankkia tuotteensa oleskelumaasta tämän maan veroilla. Veroton tuontioikeus koskee kuitenkin ainoastaan tuontia omaan käyttöön. Tulli voi sisämarkkinoilla erityisistä syistä pysäyttää matkustajan tarkistusta varten. Hallitus esittää, että arvioitaessa sitä, onko yksityishenkilön mukanaan Suomeen tuomat tuotteet katsottava tulevan hänen omaan käyttöönsä vai kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen, huomioon otettaisiin tuotteiden haltijan kaupallinen asema ja hallussapidon syyt, tuotteiden sijaintipaikka ja käytetty kuljetustapa, tuotteisiin liittyvät asiakirjat, tuotteiden luonne sekä tuotteiden määrä ja muut näihin verrattavat asiaan vaikuttavat seikat. Järjestelmädirektiivin (92/12/ETY) mukaan jäsenvaltio voi näyttöä varten vahvistaa määrät, joiden perusteella arvioidaan tuonnin yksityistä tai kaupallista luonnetta. Aloitteessa esitetään, että tullilla olisi mahdollisuus rekisteröidä arviointia varten sellaiset yksityishenkilön omaan käyttöön tuomat alkoholimäärät, jotka ylittävät järjestelmädirektiivissä säädettyjen määrien mukaan väkevien alkoholijuomien osalta 10 litraa, välituotteiden osalta 20 litraa, viinien osalta 90 litraa tai oluen osalta 110 litraa.

Hallituksen tulee selvittää syksyyn 2004 mennessä toteutuneiden lain muutosten vaikutukset ja arvioida uudelleen lainsäädännön muutostarpeet.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 5 §, 18 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 22 §:n 2 momentti ja 35 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 18 § laeissa 900/1995 ja 1020/2002, 18 §:n edellä oleva väliotsikko mainitussa laissa 900/1995, 22 §:n 2 momentti laissa 1016/1998 ja 35 §:n 2 momentti laissa 1016/1998, sekä

lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 900/1995 ja laissa 1265/1996, uusi 5 momentti, sekä lakiin uusi 18 b ja 19 a § seuraavasti:

5 ja 13 §
(Kuten HE)

Yksityishenkilön tuomiset

18 §
(1 ja 2 mom. kuten HE)

Arvioitaessa sitä, onko yksityishenkilön mukanaan Suomeen tuomat tuotteet katsottava tulevan hänen omaan käyttöönsä vai kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen, huomioon otetaan tuotteiden haltijan kaupallinen asema ja hallussapidon syyt, tuotteiden sijaintipaikka ja käytetty kuljetustapa, tuotteisiin liittyvät asiakirjat, tuotteiden luonne sekä tuotteiden määrä ja muut näihin verrattavat asiaan vaikuttavat seikat. Tulli voi rekisteröidä arviointia varten sel-

laiset yksityishenkilön omaan käyttöön tuomat alkoholimäärät, jotka ylittävät alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1474/1994) määritelmien mukaisesti väkevien alkoholijuomien osalta 10 litraa, välituotteiden osalta 20 litraa, viinien osalta 90 litraa tai oluen osalta 110 litraa.

(4 mom. kuten HE)

18 b, 19 a, 22 ja 35 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverolaista 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1471/1994) 3 §:n 3 ja 4 kohta sekä lain liitteenä oleva verotaulukko,
sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 kohta laissa 1026/1997 ja lain liitteenä oleva verotaulukko laissa 921/2001, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 308/1997 ja mainitussa laissa 1026/1997, uusi 3 a kohta ja uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

3 §
(Kuten HE)

9 a §
(Uusi)

Anniskelupaikoille maksetaan hakemuksesta oluen, viinin ja välituotteiden myynnistä veronpalautusta. Veronpalautusta maksetaan siltä osin

kuin maksettu alkoholivero ylittää oluen osalta 1,87 senttiä senttilitralla alkoholia ja välituotteiden osalta 45 senttiä litralta valmista alkoholi-

juomaa. Viinien osalta maksetaan toteutuneen alkoholiveron suuruinen täysi veronpalautus.

VEROTAULUKKO

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
Olut		
— yli 0,5 mutta enintään 2,8	11.	1,68 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	12.	19,45 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	4,54 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	103,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8,0	23.	152,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8,0 mutta enintään 15	24.	212,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Viinit		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	212,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Välituotteet		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	257,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	424,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Etyylialkoholi		
tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	1,68 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
— yli 2,8	45.	50,46 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
muut	46.	50,46 senttiä senttilitralla etyylialkoholia

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 2003

Osmo Soininvaara /vihr